

Број 5, април 2023.

Часопис ХАЈР

Часопис хуманитарне организације ХАЈР
који се бави људским правима са акцентом на сваком облику насиља

ТЕМА БРОЈА

**ПРЕВЕНЦИЈА НАСИЉА
У ШКОЛАМА**

УДРУЖЕЊЕ ХАЈР

Оснивач и председница: Хајрије Рамадани +381 64 482 95 99, uznhajr@gmail.com

Управни одбор: Кале Кнежевић, Љубица Савић, Желька Остојић, Хајрија Рамадани, Емина Јовић
Надзорни одбор: Снежана Живановић, проф. др. Јован Марић, Кадира Џенановић
Почасни чланови: Проф. др. Јован Марић, Мина Костић, Тамара Ђурић, Милица Дабовић, Светлана Китић, Небојша Глишић

Секретар: Биљана Михајловић Марковић uznhajrsekretarijat@gmail.com
Заменик секретара и благајник: Зорица Радовановић uznhajr1@gmail.com
Записничар: uznhajrdocument@gmail.com

ТИМОВИ УДРУЖЕЊА ХАЈР

Координатор свих тимова: Зорица Радовановић uznhajr1@gmail.com
Правни тим: Координатор адвокат Снежана Живановић, uznhajrpravnitim1@gmail.com
Психолошки тим: uznhajrpsiholoskitim@gmail.com
Културни тим: Координатор Биљана Јаковљевић uznhajr2@gmail.com
Заменик координатора културног тима: Данијела Ракић uznhajrkulturnitim@gmail.com
Креативни тим: Координатор Милена Филиповић Василев uznhajrkreativneindustrije@gmail.com
Заменик координатора креативног тима: Јелена Радуловић uznhajrkreativneindustrije@gmail.com
Дијаспора тим: uznhajrdijaspora@gmail.com
Дечији тим: Координатор Ана Стојановић uznhajrdecijitim@gmail.com
Омладински тим: uznhajromladinskitim@gmail.com
Пензионерски тим: Координатор Драгана Батас, uznhajrpenzionerskitim@gmail.com
Заменик координатора пензионерског тима: Милена Екарт uznhajrpenzionerskitim@gmail.com
Пројектни тим: Координатор Весна Крањец uznhajrprojekti@gmail.com
Медија тим: Координатор Бобан Филиповић uznhajrpress@gmail.com

Уредница часописа „Хајр“ Данијела Ракић uznhajr2@gmail.com
Редакција часописа; Биљана Јаковљевић, Драгана Батас, Хајрије Рамадани, Ана Симовић, Милица Рајевић, Виолета Челебић, Милена Екарт, Сандра Стефановић, Вера Којић.
Лектура: Вера Којић.
Дизајн: Данијела Ракић.
Припрема за штампу: Дубравка Добријевић Божовић
ISSN 2737-9698=Хајр; COBISS.SR-ID 19683081
СIP Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд; UDK 343.8
Тираж 200 примерака. Излази тромесечно.
Штампарија Радуних, Београд.

КАНЦЕЛАРИЈЕ У СРБИЈИ:

БЕОГРАД: Оснивач и председница: Хајрије Рамадани, Обилићев венац бр.4, uznhajr@gmail.com, +381 64 48 29 599
ШИД: uznhajrsid@gmail.com
АРАНЂЕЛОВАЦ: uznhajararandjelovac@gmail.com
ТРСТЕНИК: uznhajrtrstenik@gmail.com
ВРЊАЧКА БАЊА: uznhajrvrnjackabanja@gmail.com
НИШ: uznhajrnis@gmail.com
ЛАЈКОВАЦ: uznhajrlajkovac@gmail.com

КАНЦЕЛАРИЈЕ У РЕГИОНУ:

САРАЈЕВО: uznhajrsarajevo@gmail.com

КАНЦЕЛАРИЈЕ У ДИЈАСПОРИ:

ШВАЈЦАРСКА: uznhajrch@gmail.com

Банка Интеса: 160-0000000534433-90
Девизни рачун: 160-0054000045546-35
Ибан (IBAN): RS35160005400004554635
SWIFT: DBDBRSBG

ПРЕДСЕДНИЦА УДРУЖЕЊА „ХАЈР“, ГОСПОЃА ХАЈРИЈА РАМАДАНИ

Имали смо част да упркос њеним бројним обавезама, искористимо време за кратак интервју са председницом Удружења „Хајр“, госпођом Хајријом Рамадани.

Питали смо председницу да ли се нешто променило када је у питању положај организације „Хајр“ у нашем друштву.

Слеже раменима и каже да се доста променило на боље, али оно што није, чини је јако тужном, али спремном да се ухвати у коштац и ради на решавању проблема.

Она истиче да је Удружење препознато као веома озбиљан чинилац у нашем друштву када је у питању заштита положаја жртве. Удружење са својим правним и здравственим тимом непосредно пружа заштиту свакој жртви насиља која се обрати за помоћ. Помоћ психолога, социјалног радника и нутриционисте је од велике важности за одрасле и за децу.

Наша председница изражава велику забринутост због пораста насиља у 2023. години и каже како је на то упозоравала гостујући у бројним телевизијским емисијама, на састанцима у Влади Србије, затим на конференцијама и трибинама. Она сматра да "гурање про-

блема под тепих" и пролонгирање судских пресуда има погубан утицај на наше друштво јер се тако шаље порука насилницима да могу да прођу некажњено.

За крај, питали смо је шта може да поручи нашој јавности када је у питању превенција породичног насиља.

Кроз осмех нам је одговорила једноставно: „Волите се људи! Трудите се да на живот гледате са позитивног аспекта, да будете захвални за оно што имате и радите и трудите се за своју породицу. Ако се деси да се угаси љубав међу супружницима, живот се наставља. Остајете и даље родитељи својој деци, којој дугујете несмањену љубав и подршку“.

Данијела Ракић

Са проф. др Славицом Ђукић Дејановић о „љубави у доба короне“ и осталим последицама пандемије ковида на нашим просторима

СЕНКЕ ПАНДЕМИЈЕ НА БАЛКАНУ

Пораст броја жртава насиља, пораст броја развода, чак и у Кини је за 30% већи број разведених бракова у последње две године, ширење „лепезе депресија“, анксиозност, интернет изолација, усамљеност... Према прокламацији Уједињених нација, то је названо „сенкама пандемије“. Шта ваша пракса каже?

Поред ове пандемије које смо сви свесни и која је имала етиологију – вирус ју је изазвао, детектована је и *тиха пандемија*, не мање драстична, пандемија менталних болести, болести душе. Људи су први пут више били скупа, па су упознали и оне мање пријатне особине једни код других, чак и код чланова унутар породице, и, разишли су се. Неки су чак, додуше драстично је мање таквих примера, у време пандемијске изолације, успели да се зближе и конектују као породица, као партнери, као колектив.

Доба короне нам је донело много више несаница, анксиозних поремећаја, туге, насиља, злоупотребе психоактивних супстанци, па чак би се могло са благим претеривањем рећи да смо постајали седирана нација... Имамо ту интернет изолацију – сетите се само оних 72-часовних забрана изласка из кућа што је створило или појачало интернет зависност... Све су то некакви елементи који треба да нас подсети да једно зло смеђује друго зло. У крајњем случају, након пандемије, дошао је рат у Украјини и светом је запретила криза глади, криза енергената, криза постојања, мир је глобално био угрожен. После тога, догодио се стравичан земљотрес у Сирији и Турској. „Ехо“ катаклизмичних година долази неминовно и код нас овде, па се по тим параметрима не разликујемо од региона и Европе.

„Тиха пандемија“ менталних осујећења, која није била у првом плану, не јењава, штавише, чак и када последњи ковид пацијент буде излећен, она ће остати да убира свој данак на свим меридијанима.

Професорка, да се просто изразим, на КОГА и на ШТА је највише ударило?

Па, на најосетљивије: на првом месту на старе особе, који су услед усмерености здравственог система на ковид, били онемогућени да одлазе на редовне контроле, па онда на најмлађе који су били такође изоловани од могућности да се друже са својим вршњацима и на крају, на здравствене раднике који су носиоци здравствене сигурности и који су били изложени великом премору и највише изложени агенсу – вирусу. Међу њима жене! Статистика каже да су врло високом проценту, све преко 70%, у најангажованијим професијама женске особе, у медицини, у образовању, у области социјалне заштите... Дакле, најугроженији су били они најсензитивнији.

Да се и ја послужим статистиком: 69% испитаних жена једног угледног дневног листа изјавило је да је у време ванредне пандемијске ситуације имало дуплиране и тродуплиране обавезе.

То је тачно, жене су најчешће од куће радиле свој професионални посасо, бринуле о деци која нису ишла у школу, просто су биле персонални педагошки асистенти својој деци која су похађала онлајн наставу. Па ту је и чувена „трећа смена“, када се у изолацији

повећао степен бриге о хигијени простора, прање, пеглашње веша, кување, јер се одједном повећао апетит скоро свих чланова породице...

Па су маме биле принуђене да оклагије са целулитом пребаце на пите...

(смех) Да, услед појачаних обавеза, жене су осетно више патиле у доба короне него мушкарци. Пандемија је дефинитивно погоршала живот жене у Србији, најдрастичније на пољу породичног насиља. Колико сам пропратила, према подацима Аутономног женског центра, утростручен је био број позива на СОС телефон, жене су у енормно високом проценту биле жртве насиља, преко 90%, што би се могло назвати огољеном родном неравноправношћу. Доминирала је психичка тортура.

Ту смо: како је био погођен онај најсуптилнији део душе?

Најсуптилнији сегменти душе, код нас који смо васпитавани да се морамо снаћи у свакој ситуацији – ратовима, периоду инфлаторне спирале, транзицији, ето сад и пандемији, дакле, радноактивни слој становништва, био је изложен тзв. одложеним реакцијима. Највећи је број оних људи који су у условима короне бринули о старим родитељима, о деци, о послу, бринули о садашњости и будућности, о томе како преживети и остати или поново постати здрав, храбро су се хватали у коштац са свим приликама и неприликама. И чинило се да су излазили као победници. А онда, ових дана, када дођу код нас, у наше ординације, добијали смо признање, у ставри, најчешће полупризнање да их је – СТИГЛО!

Када је све почело да јењава, сама пандемија да бива колико толико зауздана, онда су негде постајали свесни непреспаваних ноћи, свакодневних стрепњи, регистровани паничне поремећаје, стања које смо ми почели да подводимо под анксиозне поремећаје, депресије, признавали су нам сате и сате, па чак и васцеле дане плакања без неког повода и почели су да траже помоћ стручњака. Повратка на старо више није било.

Да, ако се ја осврнем са аспекта свог посла, повратка на старо као да неће бити; приметно је да у позориште, на концерте, у биоскопе не долази више иста, она стара верна публика... Многи су видели да могу без позоришта и да људи могу без људи у месецима изолације. Зашто је остао толики страх?

Сасвим је тачно да је пандемијска изолација довела до тога да социјални живот буде не само блокиран, већ и тотално прекинут. Навика које су стечене у том периоду као да их се не можемо ослободити. У крајњем случају, многи су постали преосетљиви, преобазриви, мада смо сада сведоци да постоји и широк спектар других, да не кажемо нових вируса од којих сензитивни људи могу да тешко оболе. Страх је постао можда и највећи непријатељ здравља нације, и сада, у жељи да сачувамо ово мало здравља што је преостало, ми се сада плашимо онога што је у ствари ЛЕК да наш организам, наша душа не оболи. Нашој души треба лепота живота.

АНТРФИЛЕ:

МАЈЧИНСТВО У ДОБА КОРОНЕ

На узорку од 1909 мама у Србији, прошлог пролећа, спроведено је испитивање о положају жене-мајке у време пандемије. Резултати анкете кажу да 60% запослених мама није успело да усагласи обавезе на пословном и породичном плану. 63% анкетираних мама није успело да аредукује обавезе ни после пандемије. Свака трећа испитаница је имала смањена примања током ванредног стања.

Ана Симовић

ИНТЕРВЈУ СА ЖРТВОМ НАСИЉА

Б.Ј.: Како сте сазнали за Удружење жртава насиља ХАЈР?

А.С.: Преко пријатељице, сасвим случајно. Чуле смо се и ја сам се пожалила да имам проблем, јер сам већ била пријавила насиље Дому здравља и полицији и онда ме је она упутила у Удружење. Звала је Хајрију и дала број телефона.

Б.Ј.: Због чега сте се јавили Удружењу ХАЈР?

А.С.: Ја сам пријавила насиље које сам доживела од мужа и били су ми потребни сви могући савети коме да се обратим, где даље да идем, тако да ми је била потребна подршка.

Б.Ј.: Колико дуго трпите насиље?

А.С.: Био је моменат када сам одлучила, то је био један викенд, када сам покушавала да зовем СОС телефоне и још увек била у нади да ћу нешто урадити, добити неки савет. Међутим, ништа од тога није радило и ја сам одлучила да више нећу трпети, него пријавити насиље. Ми смо били у браку дванаест година.

Још увек званично нисмо разведени. Било је ту разноразних сцена, било је и физичког, више психичког насиља, тако да сам сада после овог догађаја у августу одлучила да више нећу трпети тај притисак, уцене, условљавање.

Б.Ј.: Шта је био узрок насиљу тог викенда?

А.С.: Из чиста мира је постао агресиван. Алкохоличар није, не користи психоактивне супстанце, није ни љубоморан. Сад схватам да је он болестан, то су утврдили лекари у свом извештају јер је вештачен, и да је то био разлог што он без икаквог повода дође у стање када је агресиван и није свестан поступака, а онда се смири на неко време.

Б.Ј.: Да ли је било економског насиља?

А.С.: Наравно! Ево један пример. Један рачун Инфостана није плаћен иако је муж тврдио да је платио. Мени стижу рачуни, стан је на моје име и стигло ми је утужење од извршитеља. Ја сам морала да идем да са њима склапам споразум да поделим на рате и платим. После тога ми је рекао муж: „Па, ипак, си платила“.

То је само једна епизода. Било је таквих још: те није примио плату, те га овај није исплатио...

Пошто се тако нагомилају дуговања, онда шта ћу, ја повучем неки једнократни кредит. Тако да сам ја увек била, а и сада, у кредитима, и онда је њему било врло лако да ме постави у ситуацију да будем зависна од њега јер имам толике кредите. Он нема ни један кредит, он нема ни рачун у банци, он све што ради ради тако што га исплаћују на руке. Ја не зависим од њега, имам своју плату и могу те кредите да отплаћујем. Јесте тешко, посебно сада када нисмо заједно, али сам се због њега и увлачила у кредите. То је економско насиље, само што ја то нисам схватила на време.

Б.Ј.: Сада, када гледате, да ли је било знакова насиља, а да то нисте примећивали или сте прелазили преко тога?

А.С.: Да, сад ми је јасно, а тада није било. Кад дође љут, уморан, обично увече, то буде склањајте се сви и ћутите. Стално је бесан, нервозан, немој ништа да га питаш, да му се не обраћамо, да га не дирамо. Ако хоћу да се договорим са њим нешто, он не може тада или прати вести или утакмицу. Ја тек сада препознајем да је он, у ствари, игнорисао проблеме и сваљивао на мене. Ако хоћу нешто да решим, морала сам сама. Није ми никада рекао: „Решај сама“, али је било довољно то што никад није повољан тренутак, увек нечим заузет, све друго му је прече. Тако избегне једну ситуацију, па другу, трећу... Ја онда кренем сама и кад решим, он каже: „Супер, решила си“. Сад из ове перспективе схватам да је и то било насиље на неки начин јер нисам имала добар однос и комуникацију с њим.

Б.Ј.: Да ли је вршио насиље над осталим члановима породице?

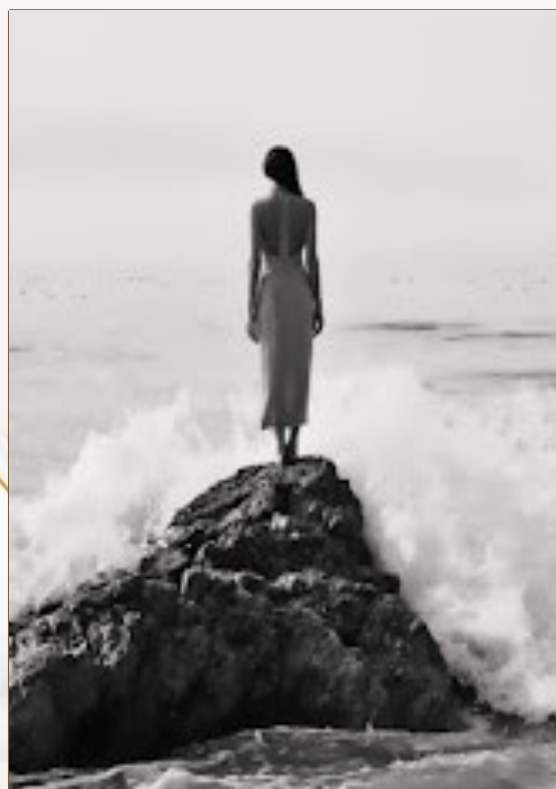
А.С.: Деца су трпела грдње. И знао је да претера или да свали на мене. Каже: „Ајде, сад ти, иначе мени ако падне мрак на очи, биће гадно“. Форсирао је више млађе дете јер је остваривало његове спортске амбиције, добијало медаље и похвале. Да би старије дете, које је било жељно његове пажње читавог живота, сад, у моменту кад сам га пријавила, искористио да му тек сада покаже своју љубав, пажњу, да га придобије за себе, да у ствари, преко детета врши утицај јер је он имао намеру прво да се врати. То сам видела по порукама где пише:

„Реци мами да ти недостајем“, што мени дете никад није рекло. То су почетне поруке, а онда је прешао у другу фазу, мало агресивнију, где наговара дете да ми се супротставља, да ми не верује и друге разноврне манипулације: како ја њему смештам, како све то није тачно. То је оно што сам прочитала. А у тренуцима кад га је виђао, кршећи забрану приласка, могу само да замислим шта је било.

Б.Ј.: Да ли сте звали полицију тог викенда када сте доживели насиље?

А.С.: Не, нисам. Прво сам отишла код лекара јер сам била јако узнемирена. То је била ноћ када је он мене физички напао и вређао и да ја више нисам могла од тих његових уцена и претњи да дођем себи и била веома узнемирена. Сматрала сам да у полицију иду они који су бивени. Ја јесам добила ударце, али нисам имала преломе, маснице и све друго, па сам отишла код лекара јер ми је заиста били лоше. Онда ме је доктор упутио у полицију. Врло брзо после тога сам се чула са пријатељицом и обратила се Удружењу.

Б.Ј.: Шта су Вам рекли у полицији Да ли сте потписали неку изјаву?

А.С.: Јесам. Прво ме је инспектор пустио да причам шта се десило и кад сам то све испричала, мислила сам да сам то уједно и пријавила. Онда ме је питао: „Добро. Шта ћете сад? Је л' хоћете да пишемо вашу изјаву или повлачите?“ Ја сам одговорила да идем до краја.

Б.Ј.: Да ли сте се обраћали Центру за социјални рад?

А.С.: Код њих сам ишла после јер се радило о томе да су деца била код оца, односно, код његових родитеља, и требало је да их узмем. А њега није било нигде јер се након тог догађаја, када сам га пријавила, он више није враћао у стан. Мени је послао пар порука отприлике. „Кад си била паметна да ме пријавиш...“ и тако даље, које су ме узнемириле. Требало је да доведем децу да крену у школу јер са њим контакта нема, једноставно, нигде га није било. Била сам у контакту са млађим дететом, не са старијим, и онда сам сазнала за „Хајр“. Хајрија ме је упутила у Центар за социјални рад да се са њима договорим око преузимања деце јер ја нисам знала да ли то „Мама, дођи тада у то време“, да ли је то можда замка за мене, да ме он негде сачека. Била сам јако уплашена јер не знам шта му је у глави, не знам о чему размишља и онда ми је била неопходна заштита. Тако да сам тражила заштиту од Центра за социјални рад. Они су ме упутили у полицијску станицу у Лесковцу и Центар за социјални рад у Лесковцу, до кога нисам стигла, није било потребе. У лесковачкој полицији нису разумели шта ја хоћу, чак ми се инспектор није представио. Ја сам опет контактирала Хајрију, па их је она звала, да би они мене сутрадан позвали и рекли да ће ми обезбедити подршку. Млађе дете ми се јавило и рекло да долазе у договорено време. Онда су ми из полиције одговорили, када сам рекла да очекујем децу, да им се слободно обратим ако буде проблема и да ће ми пружити подршку.

Б.Ј.: Да ли је Ваш муж агресиван по природи? Како се понашао према другим људима?

А.С.: Није био агресиван у смислу да воли да се бије, да изазива туче и учествује у њима, али је био доста експлозиван. За сваку ситницу, он се изнервира. Волео је да намеће своје мишљење. Ако ми причамо, уколико се слажемо у мишљењу, онда је у реду, не само ја, него било ко други. Уколико тај неко мисли другачије, то му је већ непријатељ и даљи кон-

такти са том особом не долазе у обзир.

Б.Ј.: Каква је сад ситуација? Колико су се ствари промениле?

А.С.: Он је ухапшен после осам месеци, опет на интервенцију Хајрије, јер је морала да зове полицију. Једноставно, нису могли да га пронађу свих тих осам месеци. За то време је он несметано виђао старије дете иако је забрана приласка била на снази и вршио јак психолошки притисак на дете, па је дете имало и има још увек, велике унутрашње сукобе. Изазвао је у детету унутрашњи конфликт, тако да је била потребна стручна помоћ детету јер је постало агресивно према свима нама у кући захваљујући татиним причама. Постало је његова продужена рука. Да је та интервенција полиције, односно, његово привођење било раније, онда се то вероватно не би догодило са дететом. Сада, када је у притвору, вештачен је и према налазу вештака је неурачунљив. Једно време је провео у затворској болници. Адвокат ми је недавно јавила да је поново у притвору. Наложена је мера обавезног лечења и ускоро имамо рочиште везано за моју пријаву, не за развод брака, јер се ту никада није ни појављивао. Никада се није одазивао на позиве Центра за социјални рад, чак је једном рекао да је у иностранству.

Б.Ј.: Да ли је ангажовао адвоката?

А.С.: Ни на једно рочиште није дошао, ни он, ни адвокат. Адвокат се појавио у тужилаштву. То је неки његов пријатељ.

Б.Ј.: Вас у свим споровима заступа адвокат Удружења Снежана Живановић?

А.С.: Да, у свим споровима ме заступа адвокат Снежана. У два поступка: развод брака и кривична пријава за насиље.

Б.Ј.: Да ли се види излаз ускоро из те ситуације што се тиче развода? Колико то још може да траје?

А.С.: Ја се надам ускоро, јер по речима судије, развод је могао још раније да се заврши уз присуство правног старатеља за њега. Али, то се плаћа, тај правни старатељ би био додељен њему и то бих ја морала да платим и да се разведем. Судија је то одлагала да не би ишло све на мој рачун, у нади да ће га ухватити, да ће доћи да се разведе. Било је битно, не да он лично дође, него да му буде уручен позив,

тужба, решење, све што је Суд донео на првом рочишту на којем су усвојене хитне мере Центра за социјални рад. Било је битно да му то буде уручено да он зна да се разводи. Овако је све било незванично, а он се прави као да то не зна. Сада му је у притвору све уручено и то је било битно судији, да су му уручене ставке. Е, сад, да ли ће се он појавити на том рочишту за развод брака или неће, то не знам, али у сваком случају би требало да се заврши. Пре тога иде рочиште за моју пријаву за насиље. Е, сад, питање је његове способности. С обзиром да га не држе више у затворској болници него у притвору, вероватно је процесно способан. Ја сад не могу да причам унапред ништа, али се чека налаз од вештака да ли јесте или није процесно способан.

Б.Ј.: Да ли жене треба да пријаве насиље на почетку?

А.С.: Да, и то одмах, али морају добро да се наоружају, колико год било тешко. Ми преживимо насиље и то има своје последице.

После тог доживљеног насиља сам била и уморна и свега ми је било доста и ни до чега ми није било, али мора се бити истрајан и упоран јер није то тако лако покренути систем.

Мора доста стрпљења да има човек и што се тиче полиције и Центра за социјални рад. Упорност, истрајност и стрпљење да би се дошло до неког циља. Нема одустајања на пола пута. Не сме се рећи: „Ово предуго траје, ја више не могу, немам живаца“. То не сме да се деси, та реченица мора потпуно да се избрише. Да сам тако мислила, одустала бих од свега, али то нисам желела и питање је шта би се онда десило. Онда би он био тај који је ту победио и прошао потпуно некажњено. Каква се онда порука шаље деци? Могли би да кажу: „Ето, сад си га пустила. Био је такав, значи и ја сутра могу да будем такав и да се понашам тако и да прођем без икаквих последица“. Много ми је значило што нисам била сама, што сам имала подршку Удружења Хајр.

Б.Ј.: Хвала Вам на разговору за часопис ХАЈР.

Биљана Јаковљевић

НАСИЉЕ У ШКОЛИ

Школско насиље само је део друштвеног „ткања“, окружења, које има своје посебности и има своје корене у узрастним периодима деце, као и њиховим породицама.

Не може се рећи када тачно и како настаје, али може се говорити о узроцима и, судећи по догађајима у ОШ „Владислав Рибникар“, можемо говорити и о последицама, овог пута са трагичним исходом.

Никада школе нису биле поштеђене разних облика насиља, али последњих година, посебно 2022/23, преко медија сазнајемо шта се дешава, ко су актери насиља, које врсте, шта су последице, како регулисати законске прописе како би се умањило насиље међу младима. Рекло би се да се ради о „друштвеном“ феномену.

Поставља се питање, шта се дешава у раном детињству? Да ли насиље одређује генетски фактор или стил васпитања родитеља или децја игра? Не можемо искључити утицај медија и садржаја који се нуде младима (цртани филмови, друштвене игре и други садржаји).

У нашим текстовима бавићемо се насиљем,

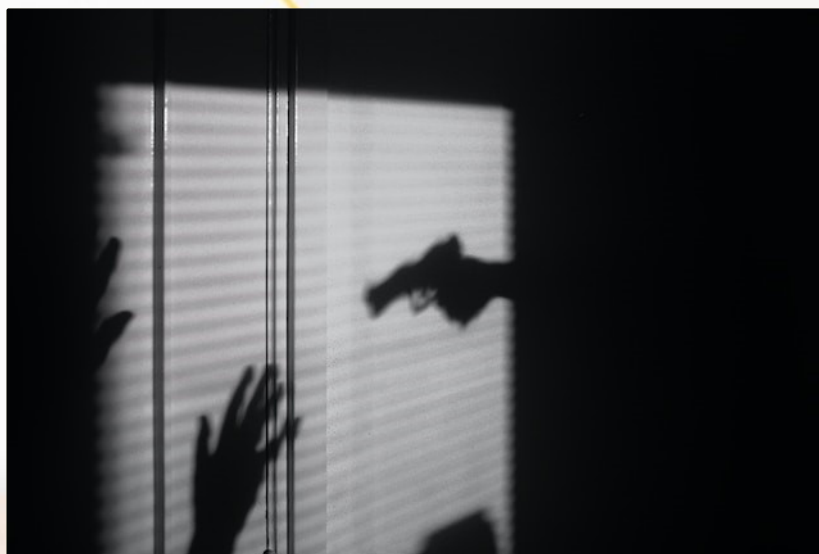
узроцима, последицама, видовима, врстама насиља, као и превентивним мерама; анализама како се насиље мења; разматраћемо теорије о настанку и развоју агресивности. То је неопходно како бисмо проценили важност школских фактора, размотрити их у оквиру „мреже“ других фактора који утичу на насиље.

Бавићемо се темама које јесу важне за разумевање школског насиља или се тичу општијих феномена, а везани су за теорије насиља, укључујући агресивност као посебан феномен, објашњавајући узроке деликвентног понашања.

Недавно, највећи и најтрагичнији догађај је у ОШ „Владислав Рибникар“, када је страдало десет жртава, ученика, наставника и радника школе, догађај који се не памти у историји српског школства.

Питање одговорности и вредности традиционалног образовног система је посебно питање као посебан фактор насиља међу децом школског узраста. Нема довољно истраживања, нити добре законске регулативе како би се смањило насиље у школама.

Школа је друштвена институција која поред

треба да се стара о развоју и добробити ученика. Искуство нам говори да се ученици добро сећају места, школе, где се нешто дешавало и памте као лош тренутак.

Од вршњачког вређања, малтретирања, до нових видова насиља, које је усмерено према наставнику (пример Техничке школе у Трстенику и насиља над наставницом, пример насиља родитеља над наставником који је завршен на Суду у Суботици, итд).

Тријада ученик, наставник, родитељ треба да буде у интересу добрих комуникацијских

односа, уважавања потреба свих актера образовно-васпитног процеса.

Може се закључити да недостају истраживања везана за насиље у свим узрасним добиима деце, као и добра законска регулатива, која би умањила насиље деце у образовно-васпитним институцијама.

Порука за све нас
„НЕМА НАЗАД, ИЗА СУ ДЕЦА!!!“

Рајевић Милица, дипл. педагог
21.06.2023. у Београду

ВАЖНОСТ РОДИТЕЉСТВА КАО СТУБА ЦЕЛОГ ДРУШТВА

„Свака породица има право на срећно функционисање“, речи са недавно одржане конференције о родитељству у Крагујевцу. Представљен је Програм како може успешно да се функционише кроз „добро“ родитељство и како је могуће постићи срећу и задовољство у васпитавању и подизању деце, са становишта разних стручњака и организација, и као пример добре праксе у граду који је осмислио ову идеју.

Пред породицом је све више изазова, родитељи су све више запитани како одговорити на разне ситуације и како на најбољи могући начин бити подршка својој деци. Поводом месеца родитељства, у Крагујевцу је одржана Конференција - „Крагујевац - град по мери сваке породице“.

У пројекат су укључене предшколске установе, Центар за социјални рад, Центар за развој услуга социјалне заштите, Дом здравља Крагујевац, тако да је овај град отворио врата родитељству и раном развоју.

Национални и локални доносиоци одлука говорили су о унапређеним стратегијама, мерама и праксама подршке родитељству и пла-

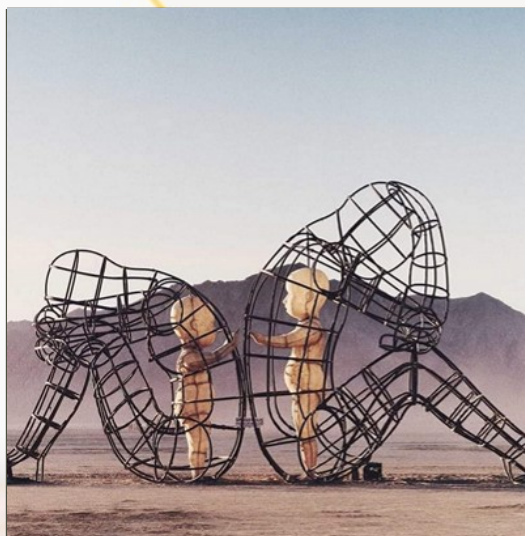
новима за стандардизовање иновираних пракси.

Дат је пример како успоставити везу кроз програм родитељства између предшколског образовања, здравља, социјалне заштите, укључујући и програм ране интервенције у детињству, и размену добрих пракси по мери породице у приватном сектору.

Медицински, педагошки и психолошки стручњаци, као и чланице тима за ране интервенције, објаснили су које методе се примењују у овим програмима и колико је битно да се родитељи могу ослонити на рад са различитим установама, кроз радионице, разговоре и едукацију провучену кроз игру и забавну интеракцију са децом.

Програм је подржао Уницеф, део који се односи на одржавање баланса породичног и пословног живота. Питање је како родитељи да ускладе лични и професионални живот и да се више посвете својој деци.

Посебна пажња посвећена је деци са сметњама у развоју, па је осмишљен програм за њихово лакше учење, као и да се освести у друштву проблематика тежине васпитавања и образовања те деце. Да се размишља и делује у правцу како им помоћи и изаћи у сусрет.

Конференцију је подржао Програм „Подстицајно родитељство кроз игру“ или „Разиграно родитељство“, које спроводи УНИЦЕФ, Влада Србије, тридесет четири локалне самоуправе, Стална конференција градова и општина, Центар за подршку раном развоју, „Хармонија и партнери“, уз подршку „ЛЕГО“ фондације.

У сваком случају, леп програм повезивања институција о важном проблему помоћи породици у одрастању деце на раном узрасту, превентивном деловању, пружању шанси за квалитетно одрастање и смањивању могућности за појаву насиља на раном узрасту деце.

Рајевић Милица, дипл. педагог
03.07.2023. У Београду

Једна од мера би била и преквалификација родитеља, како би више времена проводили са својом децом. То би била прилика да родитељи стекну вештине како да ускладе професионалне и породичне планове.

Разговарало се и о ставовима компанија у којима родитељи раде. И компанија треба да изнађе начин како да буде подршка по питању породице и подршке деци. То је оно што је потребно свакој породици, једна шира, велика радна породица.

Породица је стуб друштва, а мисија пројекта је да њену хармонију очува и побољша за нове генерације.

ГЕТО У БЕОГРАДУ

Гето - као део града који настањује одређена етничка, расна, социјална или класна група, која је ту издвојена, у Београду и Србији, званично је неевидентирана, осим у ромским заједницама.

Гета су позната по томе што су сиромашнија од осталих делова града. Верзије гета спомињу се широм света, свака са својим именима, класификацијама и групама људи.

Термин је првобитно коришћен у Венецији 1516. године да би се описао део града где је било одређено Јеврејима да живе. Током Холокауста, више од 1.000 националистичких гета је основано за држање јеврејске популације, са циљем да се Јевреји експлоатишу и убијају.

У Сједињеним Америчким Државама је широко распрострањен и означава сиромашна насељена места.

У Србији се многи не слажу с тим да гето не постоји, јер у пракси постоје елементи живота у гету.

Из личног искуства знам да у Београду постоји гето јер сам у одређеној фази живота и сама била сведок.

Графити на многим зградама на којима

пише „Алкатраз“ (по истоименом злогласном затвору у Америци), говоре колико је присутан живот у гету. Такозвано београдско подземље поносно је на своју криминалну прошлост.

Људи су у београдском гету, које сам ја виђала, углавном из лоше ситуираних породица и немају посао. принуђени су на „просјачење“, популарно „жицкање“, због чињенице да је 99 одсто њих овисно о алкохолу или неком од наркотика, за које ипак немају довољно новца, па се држе алкохола.

Одлика гета у Београду је да се живи у веома нехигијенским условима, са врло slabим избором хране. Већи део просјачи, а тек мањи део њих посећује народне кухиње.

Њихов проблем јесте честа „чистка“ Министарства унутрашњих послова. Многи проводе дане у затвору, а многи су и деликвенти повратници, склони ситним, али и озбиљнијим крађама.

Проблем гета у Београду је што званичници немају друштвено одговорну акцију сузбијања тог проблема, који у савременом свету постаје хроничан.

Аутор текста Драгана Батас
Извор: Википедија и аутор

ПРАВИЛА КАО ДЕО ЖИВОТА

У сваком друштву нужно је да се зна шта и како треба радити у одређеном тренутку. Зато у свакој заједници људи постоје правила о понашању којих се морају придржавати сви чланови те заједнице. То нам говори да је потреба за одређеним уређењем друштвених односа стара колико и само друштво и људска заједница.

Прва правила као друштвена правила о понашању или друштвене норме, доносило је само друштво и то је подразумевало обавезу њиховог поштовања јер је за њихово непоштовање, појединца кажњавало само друштво различитим казнама попут протеривања, ругања, избегавања, омаловажавања... Саме казне утицале су на поштовање постојећих правила о понашању јер су остављале дубок траг на људе погођене њима (нпр. исмевање због непристојног облачења...).

Томе је, свакако, допринео и сам развој друштва и настанак државе као једног од облика уређене и организоване друштвене заједнице, што је условило настанак нових правила о понашању које доноси држава и којих ће се морати придржавати сви чланови те друштвене заједнице, одн. државе (пратећи претходни пример, у школама и јавним установама донети су кодекси, правила о облачењу).

Прва правила о понашању донета су на основу свести и разума људи о њиховој потреби, а обавезна примена тих правила обезбеђивана је предвиђањем специфичних казни за њихово непоштовање, које је могло само друштво да примењује и које су увек директно погађале саму личност човека. Настанак државе довео је до потребе да држава путем великог броја правних правила уреди одређене друштвене односе, утврђујући при томе и права и обавезе појединаца, али и свих државних органа, установа, институција. Уз помоћ монопола физичке силе, који не поседује ни

један други облик друштвене заједнице, држава успева да предвиди и спроводи одређене казне за непоштовање правила о понашању, које не може само друштво, што још више јача свест људи о обавезности примене правила о понашању, донетих од стране државе као правне норме.

Како да знамо правило о понашању да бисмо га поштовали?

Само друштво своја правила чини транспарентним њиховим усменим преношењем са човека на човека, али и сталним понављањем, док држава то чини записивањем и саопштавањем истих. У већини случајева друштвена правила остају неписана, а државна правила се налазе у писаним формама у одређеним правним актима, као што су Устав, Закони... За случај непоштовања правила, појединац се кажњава опет транспарентим, познатим казнама које нису пријатне и последице које остављају на човека су тешке зато што га „обележавају“ у друштву, што му отежава даљи живот у заједници. Јер, већина људи као последицу непоштовања неког правила, независно од кажњавања или некажњавања, осети грижу савести која га може дуго ометати у свакодневном животу. Таква последица се јавља код одређеног броја људи као неминовност због непоштовања неког правила, а што временом утиче на свест тих људи да поштују правила, па и она која до тада нису поштовали (нпр. нисам поштовао правило преласка улице преко пешачког прелаза због чега сам кажњен новчаном казном; тај новац сам могао да искористим за куповину нечег; приликом кажњавања на лицу места осећао сам се непријатно јер ме је гледала неколицина људи, пријатеља...).

Да ли смо једнаки у (не)поштовању правила?

Циљ сваког правила је да се оно поштује без обзира ко га је донео. Али, да ли се правила доносе да би се поштовала или кршила - стална дилема у друштву? Шта би нам се десило да неке ситуације и односи нису уређени правилима? Које бисмо последице имали ми сами? Да ли смо увек свесни потребе постојања неког правила и његове примене? Можда најбољи одговор лежи у тзв. „техничким“ правилима. Сама природа нам је наметнула одређена правила о понашању, која смо на основу своје свести или искуства и знања, прихватили као обавезна и која стално примењујемо. При томе, она нису писана правила, већ за њих сазнајемо од некога или нас само размишљање и логика наводе на њихово постојање и примену. Ако на ниској температури не будемо топло обучени, нарушићемо своје здравље - ово нам је једно природно, техничко правило. Да ли га поштујемо? Да, јер последице непоштовања могу бити изузетно опасне по наш живот. Значи, прихватили смо једно правило штитећи своје здравље, себе, иако нас овде не

кажњава ни друштво, ни држава, већ сама природа. Ово нас опет враћа на то да је свест човека главни покретач за примену правила. Са друге стране, ово правило доводи све нас у једнак положај. Јер, мало је људи који ће на ниској температури, у зимском периоду, ићи кратких рукава. Санкција за супротно понашање ће бити иста за све. Можда на оваквом примеру треба видети потребу да сва правила која се доносе у једном друштву и у одређеном тренутку треба све људе да доведу у исти положај и да их санкције за њихово непоштовање исто погађају, без изузетака.

Како постићи веће поштовање правила?

При доношењу правила о понашању мора се водити рачуна да она буду могућа и реална, односно, да су у складу са стварношћу и потребама друштва за њиховим постојањем. Такође, она морају бити јасна и прецизна, како би их свако лице разумело и прихватило, тј. Понашало се по њима. Санкција или казна, као правило које се примењује у случају непоштовања одређеног правила о понашању објашњава како ће се понашати лице које је прекршило правило о понашању и како ће се према њему понашати држава, али и друштво, који су прописали та правила. Због тога и оне морају бити јасне и прецизне, али и унапред познате, јер оне често наводе човека на одлуку о њиховом прихватању, приликом двоумљења. Одређивање и спровођење различитих санкција за непоштовање правила зависи од тежине повреде правила, јер треба рећи да постоје правила која се односе на све (нпр. одређује их Закон који сви морају поштовати) и која се односе на појединца, конкретна лица (нпр. одређује их пресуда коју мора поштовати лице коме је изречена). Да ли нас санкције покрећу на поштовање правила? Ако су оне чешће у примени у односу на правило због кога су предвиђене, онда треба размислити да ли таква правила треба задржати или укинути или променити и прилагодити потреби.

Правила морају бити променљива јер једно правило не може бити заувек дато. Како се мења и развија друштво, тако се морају мењати и правила. У том ланцу се могу видети драстичне промене јер нека правила временом престају да важе због промене схватања и престанка потребе, па се уочавају контрадикторности (нпр. ранијим правилима је женама било забрањено да буду виђене у друштву мушкараца, или откривеног лица и тела да излазе на улицу; некадашња правила су дозвољавала крвну освету „око за око“, што је данас промењено). Приликом промена правила наилази се и на препреке попут личних интереса и ставова да неко правило задржимо, мада се те препреке налазе и код њиховог доношења или примене (у неким срединама су задржана правила о непожељном мушком друштву са женама, њиховом откривању лица и тела; неки припадници друштва и даље „подржавају“ крвну освету). Наше мишљење, став о садржини неког правила често нам служи као оправдање, разлог зашто неко правило не поштујемо, а на које се надовезује и мишљење о ономе ко је то правило донео. Отуда се често може чути: „Ко је он да ми каже шта ћу да радим, како да се понашам?“

Неминовно је да нас неко усмерава, да све око нас мора бити уређено јер хаос, безакоње, корумпираност, немаштина, али и лично незадовољство, положај у друштву... могу да нас доведу у лоше, безизлазно стање. Тада бисмо једни другима нарушавали мир, повређивали достојанство, онемогућавали коришћење права... што би живот свима нама учинило тежим, неподношљивим.

Ако узмемо учешће у уређењу свог друштва, односа у којима учествујемо, утврђивањем правила о понашању и њиховим поштовањем, тиме ћемо указати и другима да се могу стварати правила понашања по нашим потребама и предлозима, како би нам свима било добро. Јер, ако нам свест и савест буду усмерене на одбијање, противуречности, сукобе, завист, престиж, корумпираност, анархичност... остаће мало од оне људскости, оног доброг у сваком човеку (често прикривеном негде дубоко у свакој личности), а што нам је потребно за добар и квалитетан живот у коме ће свако уживати јер ће бити срећан и задовољан.

Као корак даље покушајмо да свако од нас утврди по неко правило о понашању које ће важити за њега, али и санкцију за његово непоштовање. И, размислимо. Шта ће утицати на нас у понашању: свест о томе да смо сами одредили правило о понашању, потреба да себе променимо и усмеримо ка неком реду или сама санкција, казна која може уследити. Такав пример пренесимо и на друге, па са неким из своје породице, друштва, окружења... то исто учинимо. Затим, проширимо круг људи са којима ћемо одређивати нека правила о понашању (можда са својим друштвом, спортским клубом, пријатељима...), па посматрајмо шта ће се десити: хоће ли се поштовати или неће, па анализирајмо зашто. То нам даје одговор да ли нам је правило било потребно и да ли је добро, применљиво. Коју улогу у (не) поштовању је имала санкција, казна? Одговори добијени као резултат дају нам путоказ ка доношењу и поштовању свих правила.

Виолета Челебић

Синиша Убовић и Биљана Јаковљевић

БИРАЈ СЕБЕ

Синиша Убовић, глумац, писац, мотивациони тренер и власник Агенције за едукацију и интерпретацију „Пут промене“ која успешно послује десет година, је 8. марта одржао искључиво предавање „Бирај себе“, у Центру за културу „Влада Дивљан“ и тако постао један од донатора Удружења.

Његов мото је да „одустајање није опција“. Познате су његове реченице које људима широм планете мењају живот:

„Живот је кратак да бисте га одлагали чекајући боље време, савршене услове, повољније околности. Не љутите се онда на околности и на људе, на прошлост и на искуства. Донесите неке нове одлуке, а нека најважнија одлука буде да нећете протраћити ни један дан свог драгоценог живота.“

„Створени сте за велике ствари. Имате многе идеје. У вама је потенцијал који жели да се изрази, а који тако дуго ућуткујете. Зато и осећате тескобу. Не зато што нисте способни, него зато што не користите своје способности.“¹

¹ <https://www.sinisaubovic.com/zbog-cega-ne-mozete-da-se-promenite-dan-mrmota/>

Више од две деценије је срећно ожењен Александром са којом има два сина.

Б.Ј.: Прво да вам се захвалим што сте дошли и што сте се одазвали позиву да одржите говор за жртве насиља.

Шта вас је навело да помажете људима на овај начин?

С.У.: Нисте могли неко теже питање... (смех)

Трудим се годинама, кад год могу, да одговорим на позиве управо оних којима је помоћ потребна, који можда до неког другачијег приступа не би могли да дођу и негде осећам да свако од нас има задатак, управо као што сам рекао у овом предавању, да оно што зна стави у службу не само себе него већег броја људи, јер мислим да на тај начин пружајући подршку једни другима ми стварамо једну квалитетнију заједницу.

Б.Ј.: Када и како сте почели да се бавите мотивационим говором? Одакле идеја? Да ли је био неки догађај који Вас је потакнуо?

С.У.: Ја сам имао 2009. године један велики животни бродолом и доживео сам једну велику животну прекретницу у којој је било питања где даље, да ли живот уопште има смисла и да ли постоји било какав излаз. Незадовољство и бесмисао у ком сам се нашао ме је довео до тачке да сам заиста морао да нађем неко решење. Тада се у мом животу појавила књига Лујзе Хеј „Моћ је у вама“, а затим, годину дана након тога, сам инспирисан том њеном књигом пожелео да јој захвалим једном поруком. Ја сам јој написао мејл и тај мејл је завршио у спаму. Три месеца након тога нека секретарица је игром случаја гледала мејлове, прочитала мој и одушевила се. Помислила је да тај мејл треба да прочита Лујза Хеј и проследила јој. Када је прочитала мој мејл, Лујза Хеј ми је аутоматски одговорила. Тако сам ја 2010. године, не знајући уопште ни да постоји едукација тог типа и без икаквих очекивања јер једино што сам хтео је да захвалим тој жени, добио поруку и позив за одлазак у Америку. Тада сам постао први стипендиста ком је она лично дала стипендију за њене програме.

Отишао сам у Америку 2010. године и завршио „Heal Your Life“² едукацију и постао прва особа на простору великог дела Европе која је завршила тај програм и исте године донео те програме на просторе бивше Југославије и целе источне Европе. Од 2013. године сам опет од стране Лујзе Хеј добио одобрење и подстицај да постанем и тренер за будуће тренера њених програма за регион бивше Југославије.

Б.Ј.: Да ли је рад на себи превенција насиља?

С.У.: Апсолутно. Мислим да је рад на себи заиста кључ за сваку промену. Када би нас од малих ногу учили шта значи поштовати себе, разумевати себе, првенствено прихватити себе, када би нас учили шта значи и колико је здраво рећи „не“ и колико је важно разумевати своје границе, поставити здраве границе, онда би много мање било тих проблематичних ситуација. Наравно, постоје неки људи који ће једноставно урадити неке лоше ствари. Али ако ми сами не научимо како да се заузмемо за себе и друштво као целина нам не пружи увиде у то, ако нам не да неке алате и неке механизме да знамо да ћемо бити у том процесу заштићени, биће нам врло тешко и имаћемо утисак да смо често сами. И зато удружења као што је ваше заиста раде једну фантастичну ствар. Ја сам се одазвао на ваш позив да дођем само на нивоу своје емоције коју сам осетио из поруке коју сте ми послали у мејлу. И нисам пуно ни размишљао, знате да сам аутоматски одговорио да хоћу. И морам да кажем да ми је била велика одговорност да креирам програм за ово удружење зато што је то нешто што увек може да се посматра управо из те перспективе: „Па шта ће сад нас неко да мотивише и шта сад неко неким говором, неким предавањем може да промени?“ И заиста сам тражио тренутак свог рада како приступити тако специфичној теми и како без обзира на све ту тему приближити да се људи укључе у то и да је то путовање на које водим заиста нешто где они желе да крену. И мени је драго док сам држао ово предавање или радионицу, како бих назвао, што сам видео на лицима људи ту искрену емоцију, то прихватање и радост спознаје када сам неке идеје делио. И доказ свега тога је што сам планирао да ово траје сат до

сат и по времена, а људи су остали преко два и по сата и нико није желео да оде. То ми је потврда да им је било важно што су ту.

Б.Ј.: Ја сам врло надахнута, заиста одлично предавање. Због чега је толико тешко променити себе?

С.У.: Зато што смо тако навикли на тај један начин на који функционишемо. И ја често кажем људима на мојим радионицама да некада људи просто бирају, колико год то парадоксално звучало, да остану у лошем јер у том лошем су већ навикли да функционишу. И када је лоше, ти знаш шта ће да се деси, ти знаш како ћеш ти да одреагујеш и знаш како ће тај неко други, али замисли сад то треба све да промениш. Можда буде још горе, још теже јер не знам за то друго, а ово ми је познато и ма како да је тешко, ту некако и пливам. И зато је важно да водим људе кроз процесне вежбе, да их проведем кроз нешто да доживе на менталном и емоционалном нивоу, на визуелном нивоу неку другачије стварност, па да онда могу да праве одабир и да кажу: „Па, можда ова промена и неће бити тако страшна“.

² Излечите свој живот

Б.Ј.: Да ли има оних који не успеју да се промене?

С.У.: Сигурно да има.

Б.Ј.: Да ли је то неки одређени тип људи?

С.У.: Не, није. Много је тога што може да спречи некога, да спута у промени. Свако ко пожели да ради на себи, он нађе неки такав програм и крене. Неки људи олако схвате и мисле да је довољно то што су били на радионици. Мисле да ту треба све да се заврши, а у ствари радионица је тек почетак. Она ти даје алате које ти сада користиш у свом свакодневном животу. Као што сам овде већ рекао људима како би могли да користе у промени неке ствари које они воле да раде. И онда се деси нека лоша ствар у животу, деси се неки губитак, нека тескобна ситуација, деси се неки изазов или проблем. Људи се тада повуку и кажу: „Ја сигурно нешто не радим како треба чим је опет искрсао проблем“. Али проблеми и изазови су саставни део живота. Када се појави проблем, то је тренутак када ми не треба да одустанемо него баш супротно. Али онда се поново деси живот и ту наша нова спознаја долази на испит. Питамо се: „Колико сам ја стварно сигуран да је нови пут који сам изабрао прави?“ И тада у ствари кренемо да се цењкамо: да ли да наставим или да се вратим, јер смо у раскораку између оног што је познато и оног што је заиста ново и другачије. Ту се прави тај прелаз. Ако тада своју свест подигнем на тај ниво да кажем: „Јесте, наступила је тешкоћа, али не да би ме спутала, него баш супротно.

Ова тешкоћа долази ту да рашчисти оно што још увек нисам решио.“, онда сам ја на правом путу промене.

Б.Ј.: Да ли је лоша комуникација узрок или последица отуђености, недостатка емпатије и насиља?

С.У.: Ја мислим да је то један зачарани круг у коме лоша комуникација и неразумевање доводи до тога да се удаљавамо, а што се више удаљавамо, свако од нас, у томе губимо себе, а што више губимо себе, онда почињемо да делујемо из неког лошијег дела себе, из оног мање вредног дела себе. Када смо склони да повређујемо себе, онда смо вероватно склони да повређујемо друге. И једноставно, када неко ко трпи пуно у свом одрастању, неко ко није научио на љубав, ко није имао довољно пажње, загрљаја, подршке, одобравања, вероватно ће бити склонији да сутра управо на тај начин и гради своје односе првенствено са собом, а то је одбијање себе, неприхватање себе, а самим тим и са неприхватањем неких других. Некада се деси да у старту осетимо и видимо да нешто не функционише, али из неког разлога мислимо да ће време то да реши, мислимо да ћемо ми да будемо спасилац те особе и онда се трудимо свим силама да тој особи помогнемо, у ствари, запостављајући себе, поништавајући себе, прелазећи све своје границе и допуштајући тој другој особи да поруши апсолутно све наше границе. И онда, на крају, када си до те мере поништио себе, ти си дозволио неком другом да те можда чак и животно угрози, и зато је кључ у томе да се вратимо себи, да се вратимо сопственој снази, да изаберемо себе и да кажемо: „Ја сам вредан“. Свако од нас је вредан, свако вреди, довољно смо добри, имамо довољно капацитета и имамо право да штитимо себе, имамо право да се побринемо за себе да нам буде добро, да будемо здрави, имамо право да се развијамо у каријери, имамо право за оно што је стварно нашој души потребно и што неће угрозити нико други.

Б.Ј.: У чему је тајна срећног и дуговечног брака?

С.У.: У томе да схватимо да живот има успоне и падове, да је саткан од разних промена, баш као што сам рекао вечерас да је све промена, и да ће наступати предивни тренуци, а биће и оних мање лепих тренутака. Али ако само схватимо да смо ту једно за друго и да ћемо бити ту једно за друго без обзира на тешкоће и да нећемо једно друго оставити кад наступе ти тамни и мрачни тренуци, да нико неће отићи, то је оно што везу после чини јачом. Када прођемо кроз један тежак период када знамо да нисмо били сами у томе и да не одустајемо једно од другог, онда након тога схватимо колико смо се још више везали и колико смо још чвршћи постали у томе. То не значи да нећемо некада опет доћи у ситуацију да се не слажемо око неке ствари, можда падну и неке тешке речи, али ако постоји та љубав и та нега и узајамна потреба да се нађемо једно другом увек, то је оно што везује. Оно што чини мој брак са мојом супругом чврстим то је пуно смеха, пуно шале, трудимо се да се добро проведемо кад год је могуће у том нашем животу, да нам буде забавно. На крају крајева, када прође доста времена многе ствари постану бесмислене. Зато треба рећи одмах чим се појаве тескобе или проблеми: „Хајде да их већ сада обесмислимо кад наиђу као тешкоће.“

Б.Ј.: Шта је потребно за добре међуљудске односе?

С.У.: Мислим да је кључ за здрав и квалитетан однос са било ким управо здрав и квалитетан однос са собом.

Б.Ј.: Да ли се Ви још увек мењате?

С.У.: Увек се мењам. Увек радим на себи. Сваки дан се деси нека нова ситуација и кажем: „Чекај, ово морам да научим, ово морам мало боље да савладам“.

Б.Ј.: Хвала Вам пуно на разговору.

С.У.: Хвала и Вама.

АКТИВНОСТИ УДРУЖЕЊА

Удружење је имало динамичан и богат друштвени, креативни и социјални период током последњих месеци.

У претежном фокусу био је Дечији тим који се максимално потрудио да у оквиру својих радионица анимира децу кроз различите едукативне, социјалне и креативне радионице.

У оквиру свог тима припремали су Васкрс, базар и различите спортске активности.

Од битнијих дешавања навела бих Васкршњу посету Белом двору, традиционалну манифестацију на општини Стари град под називом „Улица Сусрета“ где је био приређен базар под називом „Мој живот у мојим рукама“, одржана је врло битна трибина у културном центру Шапца под називом „И ћутање је злочин“, хуманитарна спортска манифестација на Ади Циганлији под називом „Играјмо за нашу децу“, изузетан перформанс у Атријуму ТЦ Биг под слоганом „Зашто ћутиш? И ћутање је злочин“.

Феноменално дружење у Лавиринту Бора хуманитарна акција под називом „Лавиринтом до пријатељства“, такође бих напоменула и посету делегације општине Палилула, обележавања Међународног дана избеглица у просторијама удружења, манифестацију под називом „Моје најбоље године“ одржану у Хајату у организацији новинарке Милице Гацин као и сусрет председнице удружења госпође Хајрије Рамадани са повереницом за равноправност међу половима.

Претходни период био је испуњен вредним радом Дечијег тима као и осталих тимова који су присутни у ангажовању око активности удружења.

Разговор водила
Биљана Јаковљевић

Барбара Стефановић

ЦРНА ХРОНИКА

(ЈАНУАР - МАРТ 2023. ГОДИНЕ)

Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је реаговало на драстично повећање броја убијених жена у ово години (10) у односу на исти период (2) прошле године. У саопштењу поводом 8. марта, Међународног дана жена, је апеловано на жртве насиља да пријаве породично и партнерско насиље надлежним институцијама.

Координаторка за родно засновано насиље у Вишем јавном тужилаштву у Београду, Горјана Мирчић Чалуковић, је истакла да сви морају да се укључе у оснаживање жена жртава насиља. У сваком Дому здравља постоји Тим за заштиту жена од насиља и лекари опште праксе су у обавези да, ако посумњају на насиље, упуте пацијенткињу у Тим, где ће добити све потребне информације.

07.01.2023. се десило **двоструко убиство** на Бежанијској коси, а злочин је откривен после петнаест дана када је полиција са управником зграде провалила врата стана. Убијене су рођене сестре Јелисавета Ђ. (76) и Гордана Ђ. (78). Једна, која је лежала на кревету, ударана је тупим предметом по глави и имала јастук преко лица, док је друга избодена ножем по врату и лежала поред кревета у локви крви. Истрагом је откривено да их је убио Г.Ђ. (38), који се касније убио. Према писању медија, он је имао породицу, а запао је у коцкарске дугове. Са Јелисаветом је имао везу, а сматра се да их је убио због новца који су добиле од продаје викендице. После убиства је закључао врата и отишао. Платном картицом подигао је милион динара са рачуна. Други медији наводе да је у питању одбачени син једне од њих, што се потврђује на основу нанетих повреда које указују на злочин из страсти.

Злочин на Бежанијској коси.
Зграда где су живеле сестре.

08.02.2023. У селу Доњи Таванкут код Суботице убијена је Марија Ј. (65). Њу је после свађе секиром убио њен партнер Мирослав П. (45), а потом њено тело закопао испод пода Баптистичког молитвеног дома у којем је Марија живела и одржавала га. Њих двоје су били у дугој вези, свађали се, растављали и мирили. Убица се сам предао полицији после седам дана.

10.02.2023. Полицајац Ђорђе П. (28) је убио своју супругу Невену П. (20) из пиштоља, а потом и себе. Мотив је што га је жена оставила и хтела да се разведе. У браку су били око годину дана и живели су у изнајмљеном стану у Гроцкој.

Убиство и самоубиство у Гроцкој

14.02.2023. Петру В. (2) у Зајечару је очух Милош Н. (25) тукао до смрти пред мајком Јеленом Т. (23) зато што дете плаче. Дете је преминуло од смртоносних повреда главе и расцепа јетре. Осим Милоша, који се сумњичи за насиље у породици са смртним исходом, Јелена се терети за кривично дело занемаривања и запуштања малолетног лица.

15.02.2023. Александар Д. (58) убио је из пиштоља Драгану П. (54) са којом је двадесет година био у вези, а затим је убио себе, верује се из љубоморе. Када је полиција дошла, мушкарац је давао знаке живота, али је убрзо преминуо.

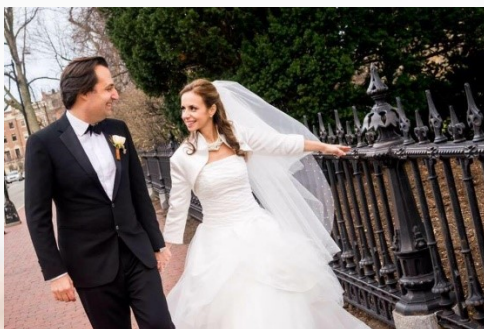
28.03.2023. Андреу К. (35) је на смрт претукао емотивни партнер Бојан М. (46). После вербалног сукоба, насилник је насрнуо на жену, ударао је рукама и ногама по целом телу и глави, нарочито стомаку и лицу, које је унаказио, у току неколико сати док није издахнула од унутрашњег крварења. Оставила је петоро деце из првог брака.

Андреа је десета жртва ове године коју је убио садашњи или бивши емотивни партнер.

25.03.2023. Уроша П. (38) је пријавила партнерку Ивана Л. (45) за насиље над њом и његовом осмогодишњом ћерком из првог брака. Ивани је сломио нос и има више повреда по лицу и телу, а девојчицу је држао закључану у купатилу. Прозори стана у Миријеву су облепљени новинама. Када су припадници полиције упали у стан, затекли су девојчицу у кади, која не само да није развијена за своје године, него од неухрањености не може да хода, нити уме да говори. За Урошем је расписана потерница и убрзо је ухапшен.

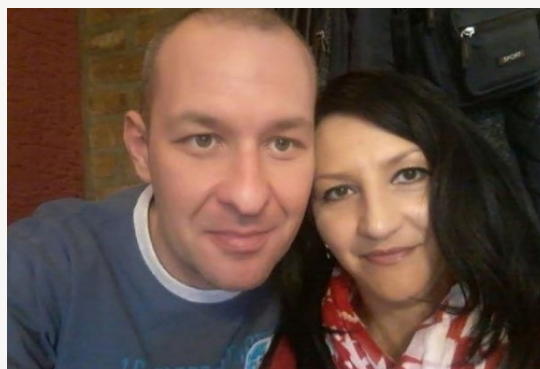
СРБИ У БЕЛОМ СВЕТУ

01.01.2023. Првог дана Нове године нестала је Београђанка Ана (Љубичић) Волш (38) у САД. После вишедневне потраге за Аном ухапшен је њен супруг Брајан Волш (47), са којим је у браку од 2015. године и има три сина. Брајан је ухапшен 09.01.2023. године због ометања истраге, а затим оптужен за убиство супруге. Тело није пронађено, па се сматра да је Брајан убио Ану у подруму њихове куће, измакрирао тело и решио се остатака на више депонија.

Ана и Брајан

14.02.2023. Брачни пар из Мајданпека, који је тражио срећу у Немачкој, трагично је завршио своје животе. У Келну је Марио (43), таксиста, давио и убадао ножем супругу Каролину (42), која је била бабица, па се предозирао. Марио је био насилан, Каролину је малтретирао и тукао још у трудноћи, па је хтела да га остави. Имају заједничку ћерку од седам година која живи код родбине.

Марио и Каролина

19.03.23023. у Ротердаму, Холандија, 46 година стар мушкарац је тешко рањен када га је упуцала у породичној кући његова супруга (43). Њихово троје деце, као и једно дете у гостима, су били у кући. Супружници су Срби, дуго година живе у иностранству.

Аутор: Биљана Јаковљевић

ГРАДСКА ОПШТИНА
ПАЛИЛУЛА

Пријатељ нашег удружења

На редовној 21. седници Скупштине Градске општине Палилула на место заменика председника општине изабрана је Ивана Медић, дипломирани правник и дотадашња одборница. Изабрани су Чланови Комисије за родну равноправност Скупштине Градске општине Палилула.

ГО Палилула је у сарадњи са Националном службом за запошљавање организовала обуку „Пут до успешног предузетништва“. Двадесетшест полазника са територије општине су успешно прошли обуку и добили сертификате чије поседовање представља предуслов за подношење захтева за субвенције за samozapošljavanje у 2023. години.

У Центру за културу „Влада Дивљан“ 06.03.2023. године, одржан је састанак са пољопривредницима са територије општине на коме су они детаљно упознати са јавним позивима за доделу подстицајних средстава у области пољопривреде за 2023. годину које је објавио Градски секретаријат за пољопривреду. Такође одржана је трибина о безбедности тракториста у саобраћају, у организацији Савета за безбедност саобраћаја ГО Палилула и Агенције за безбедност саобраћаја Републике Србије. Подељени су и поклони присутнима: ротациона средства за тракторе, троуглови за означавање спорих возила и жути прслуци који обезбеђују да возачи трактора буду видљиви ноћу.

Општина Палилула је организовала трибину „Ум на друм“ у сарадњи са Агенцијом за безбедност саобраћаја у Петој београдској гимназији, којој је присуствовало више од 200 ученика школе. У наредном периоду планира се организовање више трибина и радионица у циљу подизања свести код младих да остану безбедни учесници у саобраћају.

Гости Градске општине Палилула били су Вук Ђокић, хармоникаш и Огњен Пилиповић, пливач, ученици школа са територије Палилуле. У тим приликама председник општине Палилула Мирослав Ивановић је им је честитао и уручио пригодне поклоне. Ти млади људи су освајачи награда и медаља на националним и међународним такмичењима. „Општина Палилула је поносна на своје младе талентоване суграђане који достојно представљају своју општину и своју земљу као најбољи међу најбољима“ истакао је Ивановић.

Председник Градске општине Палилула Мирослав Ивановић и десетогодишњи Вук Ђокић

03.04.2023. заједничком акцијом Градске општине Палилула, удружења Карика и Еко панчевачки рит као и Кану кајак клуба БСК Борча током викенда је посађено 350 садница врбе.

Садњи су присуствовали помоћник председника Општине Марко Перовић, чланови Већа Маја Жмукић и Милан Јовановић као и заменик председника Скупштине општине Душан Жежељ.

Председник Градске општине Палилула Мирослав Ивановић обишао је 05.04.2023. Сајам средњих школа који је организовала Канцеларија за младе ГО Палилула у сарадњи са Центром за културу „Влада Дивљан“ где је сајам и одржан. Председник Ивановић је разговарао са учесницима сајма и истакао задовољство добрим одзивом школа за учешће на сајму, као и посетом заинтересованих ученика, као и њихових наставника, али и родитеља.

Са председником Ивановићем сајам су обишли и заменица председника ГО Палилула Ивана Медић, члан Већа општине Александар Караџић и представници Канцеларије за младе ГО Палилула.

На сајму је учествовала 21 школа, укључујући и два дома ученика, као и партнери манифестације Црвени крст и Агенција за безбедност саобраћаја. Школе су представиле своје програме уписа и рада са осмацима, односно малим матурантима, са општине Палилула како би они могли лакше да се одлуче коју ће средњу школу да упишу ове године. Канцеларија за младе ГО Палилула позвала је за учешће на сајму и школе ван територије општине Палилула како би осмацима био понуђен већи избор профила занимања, па су међу учесницима сајма биле и медицинска, зубно-техничка, трговачка, туристичко-угоститељска и друге школе.

07.04.2023. Хуманитарни васкршњи базар одржан је у Основној школи "Иван Милутиновић" у Сланцима поводом прикупљања средстава за лечење Страхиње Марјановића, трогодишњег дечака из овог насеља. Базар су обишли и придружили се хуманитарној акцији, председник Градске општине Палилула Мирослав Ивановић са сарадницима и чланови Већа општине.

Данијела Ракић
уредница часописа

Данијела је ауторка два документарна филма под називом; " Последњи рапорт" и "Јевреји у Србији", који су снимљени 2003.године.2008. год. боравила је у САД у оквиру пројекта "Делиберација у демократији". Бави се издаваштвом, продукцијом и консалтингом у култури и медијима.Више од четири деценије учествује у хуманитарним активностима и креира хуманитарне кампање.

Члан је тима за израду акционог плана за родну равноправност у општини Лајковац. Од 2023.године уређује часопис "Хајр".По професији је дипломирани социолог.

ЧАСОПИС "ХАЈР"

УРЕДНИЦА
ЧАСОПИСА
ПОЗИВА
ЗАИНТЕРЕСОВАНЕ
НОВИНАРЕ,
ПИСЦЕ, ЛЕКТОРЕ,
ФОТОГРАФЕ,
ДИЗАЈНЕРЕ,
ПРОФЕСИОНАЛЦЕ,
СТУДЕНТЕ И
ВОЛОНТЕРЕ, ДА
ПОСТАНУ
ЧЛАНОВИ НАШЕ
РЕДАКЦИЈЕ.

ПОСТАНИТЕ НАШ
НОВИНАР.

УДРУЖЕЊЕ ЖРТАВА НАСИЉА "ХАЈР"

ВЕЛИКА ПОДРШКА
СВЕДЈАЛНОГ ГОСТА
БАВЕ БУЛГА

ПРИПРЕМА ЗБОРНИК РАДОВА

„ПОКУШАЈ ДА ХОДАШ У МОЈИМ ЦИПЕЛАМА“

ПОЗИВАМО ВАС ДА ПОШАЉЕТЕ ЈЕДНУ ПЕСМУ, КРАТКУ ПРИЧУ, АФОРИЗМЕ

ДО 15.08.2023.ГОДИНЕ НА МЕЈЛ: uznhair2@gmail.com

ШАЉЕ СЕ ФОТОГРАФИЈУ АУТОРА, КРАТКА БИОГРАФИЈА И ДОКАЗ О УПЛАТИ

ОД 700,00 РСД ЗА АУТОРЕ У СРБИЈИ

И 10 ЕВРА ЗА ИНОСТРАНСТВО

АУТОРИ ДОБИЈАЈУ ПРИМЕРАК ЗБОРНИКА

ПРОМОЦИЈЕ ЋЕ БИТИ ОДРЖАНЕ 06., 15. И 20. СЕПТЕМБРА У БЕОГРАДУ

И 24. СЕПТЕМБРА У ЦИРИХУ

Динарски рачун: 160000000053443390

Девизни рачун: 160005400004554635

Iban: RS35160005400004554635

Swift: DBDBRSBG

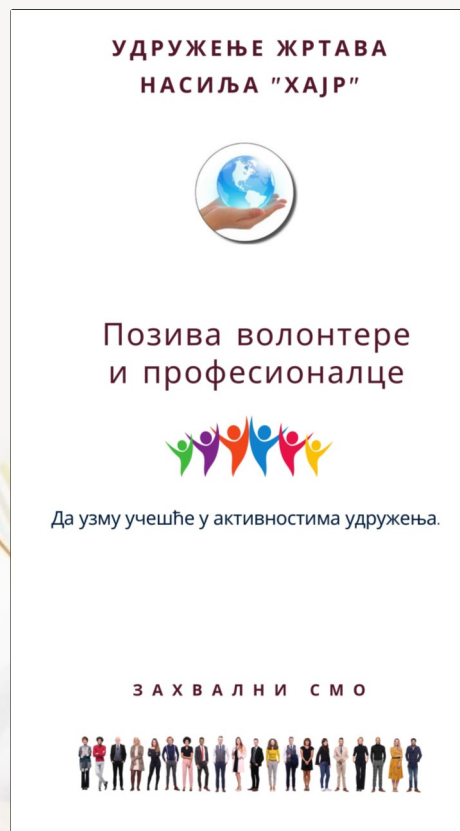
Сврха уплате: Подршка Зборнику.

Прималац: Удружење жртва насиља Хајр, Обилићев венац 4, 11000 Београд

Шифра плаћања 188 донација

ПОЗИВАМО КЊИЖЕВНИКЕ, ПИСЦЕ, ПЕСНИКЕ, УМЕТНИКЕ, ДЕБИТАНТЕ...

ДА УЧЕСТВУЈУ ЈЕР ЈЕ БРОЈ СТРАНА ОГРАНИЧЕН

ПРОНАЋИТЕ НАС НА ДРУШТВЕНИМ МРЕЖАМА

www.uznhajr.org/

[_hajrudruzenje_ /](https://www.instagram.com/_hajrudruzenje/)

Udruženje Žrtava Nasilja HAJR

Udruženje žrtava nasilja HAJR MEDIA

ЗАШТО ДОНИРАТИ УДРУЖЕЊУ ЖРТАВА НАСИЉА „ХАЈР“ ?

ЗАТО ШТО ЋЕТЕ БАШ ВИ СПАСИТИ СЛЕДЕЋУ ЖРТВУ.

ЗАТО ШТО.... ТИМЕ БАШ ВИ ОМОГУЋАВАТЕ ОДРЖАВАЊЕ ГРУПНИХ ТЕРАПИЈА ГДЕ СЕ ДЕЛЕ САВЕТИ И ПОДРШКА.

ЗАТО ШТО ТИМЕ БАШ ВИ ПОДСТИЧЕТЕ ВЕЋУ СИГУРНОСТ ЖЕНА У СРБИЈИ.

ЗАТО ШТО....ТИМЕ БАШ ВИ ОМОГУЋАВАТЕ НЕДУЖНОЈ ДЕЦИ ОДЕЋУ, ХРАНУ И ШКОЛСКИ ПРИБОР. ЗАТО ШТО
ТИМЕ БАШ ВИ ДАЈЕТЕ ЖРТВАМА МОГУЋНОСТ ЗАПОСЛЕЊА. ЗАТО ШТО... ТИМЕ ДАЈЕТЕ ЉУДИМА ПРАВО ИЗБОРА...

А ТО ЗАСЛУЖУЈЕМО СВИ! ЗАТО ШТО... СТЕ БАШ ВИ ОДГОВОРНИ И ХУМАНИ.

ДИНАРСКИ РАЧУН: 16000000053443390 ДЕВИЗНИ РАЧУН: 160005400004554635 IBAN:

RS35 160005400004554635 SWIFT: DBDBRSBG TEL. +381 64 482 95 99

EMAIL: UZNAJR@GMAIL.COM WWW.UZNAJR.ORG